

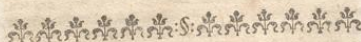
**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Quid Angelus loqui aliis possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

libito naturæ negetur. Cum ergo voluntas illa Angeli loquentis conceptus, & voluntatis ipsius manifestatiua specierum propriarum utriusque prædicta omnia eminenter contineat, ipsi physica actiua principium est: Agens cuius potentia actiua physica voluntas est (vt de Deo diximus, tom. 1. de Deo vno, controu. 1. d. vltim.) eo modo, quo velle potest posse operari: vnde, cum velle possit operari in distans quin in propinquum operari velit, nihil operando in medio operari in distans poterit, ex quo controu. eadem de immensitate Dei, eius ubi-quitatem ex eius operatione, ubique perperam inferri à Theologis non paucis ostendimus: inde vero legitime etiam inferitur voluntatem manifestatiuum iudicij de rebus Angeli loquentis Angelo alteri, etiam distanti, & sui, & iudicij species proprias in eo producere absolute posse, ac defacto, si ei loquatur, producere, quin eas in medio producat, quo cessat obiectio contra Soarium. & reliquos sententia, certam. g. impugnata Doctores & alios de productione specierum, in medio vt Angelus ad distantem loquatur: & reliqua quæ inde inferebantur, contra tertiam hanc conclusionem locum non habent.

QVÆSTIO V.

Quid, quibus, & ad quam distantiam loqui Angelus possit, ac illi audire?

AD plenam angelicæ locutionis notitiam paucula hæc facillique ex dictis decidenda oportet examinare.

CERTAMEN I.

Quid Angelus loqui aliis possit?

EA, quæ loqui Angelo Angelus potest, in duplici differentia sunt: nempe, conceptus de re, aut obiecto quouis, & voluntas illud alteri manifestandi, quam loquens habet, & utrumque loqui alteri Angelum posse imo necessario utrumque loqui, ac manifestare, cum alteri loquitur, certum est, siquidem necessario, eiusmodi voluntas, & sui, & conceptus, quem de obiecto habet, vel habere simulat, species proprias physice, vel exactiue à Deo saltem, vel etiam actiue in Angelo, cui loquitur, producit iuxta secundam ac tertiam, conclusionem, quæst. 4. certam. 6. à nobis statutam, ex quibus alteri Angelo utrique actus loquentis manifestetur naturaliter, & intuitiue, ni ad alia sit totus distractus, & intentus: alia, quæ loqui Angelo Angelus potest sunt obiecta alia conceptus ipsius, quem manifestate voluntate illa loquens Angelo alteri vult, suntque proinde voluntatis eiusdem, obiecta mediata, & quæ proprie & presse dicitur materia locutionis, ac sermonis quem quis ad alium, quempiam habet. Proinde roganti, de quo quis ad alterum loquitur, vel mutuo inter se colloquantur, respondetur: de quo, est sermo; non autem de conceptu, & voluntate illud manifestandi, quæque necessario, iuxta dictum modum, alteri manifestantur à loquente. De his igitur obiectis, quæ materia proprie, & presse

dicta locutionis, & sermonis angelici sunt, inquirimus, dum, quid Angelus Angelo loqui possit, querimus.

2. Sunt autem (quod ad præsens, & Doctorem sententias dilucide intelligendas iudiciumque nostrum clare proponendum attinet) eiusmodi obiecta, seu materia Angeli sermonis in duplici differentia. Alia enim sunt naturalia, & naturaliter Angelico intellectui, & intellectiui naturali obiectiui proportionata, & quorum proinde species propria quandocumque, & à quocumque debeat, tenetur, atque habeantur, iuxta varias Doctorem sententias fæse à nobis examinatas, tom. 2. Philosophiæ controu. vltim. & nostram ibi statutam, de quibus nunc agere, atque statuere importunum esset, & inutile: cum ratio, ob quam ea obiecta Doctores aliqui à materia locutionis reiciunt, sit, quia eorum Angeli omnes species proprias, & visionem habeant intuitiuam: quare non, nisi inepte de eis ad alios loqui posse videntur, quæ quandocumque, & à quocumque eas species habeant, eandem vim habent, dum pro tempore, quo eas naturaliter habeant, quodcumque sit, dubium decidatur. Alia obiecta sunt, quorum species propria, ac proinde visio, naturaliter Angelis non debentur: vel, quia supernaturalia obiecta sunt, vel intra obiectiuam sphaeram naturalem intellectus Angelici de se non sunt, s. d. dependentur à voluntate Angeli de eis alteri manifestandis, quia in secretis cordis angelici continentur.

3. Et quidem de obiectis naturalibus omnino, & quorum species proprias independentur à loquentis manifestatiua voluntate, ac subinde, intuitionem Angeli habent, quando & quando ea habent, carius, & Arriaga, sect. 7. subiect. 1. esse posse Angelicam locutionem multis in casibus docent. Primo: cum Angelus, cui loquendum de eis est, tamen species proprias eorum habeat, vel habuerit, fuerit tamen eius intellectus aliis intelligendis totus distractus, & intentus, ac proinde, ea ignoret, quousque alter Angelus de eis, ipsi loquatur: atque idem est de obiectis aliis, quæ loquens coniecturaliter solum nouit, alter vero, cui loquitur, alius totus intentus coniecturali notitiæ; non incubuit, ac subinde, eam non habuit. Quod ipsum de eis, quæ euidenter discursu assequi poterat, & eadem de causa assecutus non est dicendum videtur. Secundo docent posse de obiectis eisdem imperatiue, siue imperatiui modi, quem Grammatici dicunt, locutione, verbi gratia *veni huc*, vel *facias hoc*. Tertio admittunt, vt de cæli fabrica, & aliis Dei operibus naturalibus, vt diuinæ bonitatis, sapientie admirationem solum alter Angelus communicet alteri, atque vicissim Deum laudent, ac ingratitudinem, & amorem erga Deum incallescant: Sicut ex munus colloquii, quæ de supernaturalibus, & infinitis, eius perfectionibus ad intra, & operibus ad extra ipsis æque, & per species supernaturales per se infusus cognitio in admirationem, gratitudinem, Deique amorem, & laudes incallescunt. Porro nulla in iis apparet difficultas, si apprehensum solum eorum obiectorum cognitio in Angelo audiente causari à loquente, per speciem propriam locutionis, seu voluntatis manifestatiue, imperatiue, vel admiratiue, modo à nobis dicto afferatur: vt de assertiua de obiectis loquenti, & audienti Angelis notis mox dicemus.

4. De assertiua vero Angeli locutione ad alium de obiectis pure naturalibus, & ad naturalem angelicam cognitionem de se obiectiue proportionatis, & expeditius independentur à voluntate libera & sui, & ipsorum manifestatiua loquentis, & quorum subinde species proprias, & intuitionem Angeli habeant, maior est difficultas: nec alia, aut minor inuenitur in locutione de obiectis supernaturalibus quorum species proprias per se, & diuinitus infusus habeant, vel Angeli omnes vel

saltem loquens, & is, ad quem loquitur: ut ex ratione negativæ sententiæ de obiectis non solum entitatiue, sed obiectiue etiam naturalibus absolute, & independentem à voluntate manifestatiua Angeli loquentis constabit. Igitur de obiectis entitatiue, & obiectiue, pure, & absolute naturalibus; & quorum species, & visionem independentem à voluntate alterius Angeli eorum manifestatiua Angelus habeat, illius alterius ad ipsum non posse esse locutionem communior Theologorum sententia est. Probat, quia locutio vnus ad alium de re aliqua est, ut illum alius sciat atque ob loquentis testimonium, & auctoritatem credat, rem ita esse, ut loquens iudicat, ac se iudicare testatur: atqui iis, quæ quis intuetur, (vbi Angelus, quibus obiecta præfata) nequit vlatenus assentiri ob iudicium manifestatum loquentis ad ipsum, eiusque testimonium: ergo finis locutionis Angeli ad alium Angelum, de præfatis obiectis, omnino, & absolute repugnat: ergo, & locutio est impossibilis. Minor probatur, ex Paulo ad Romanos 8. *quod videt quis, quid sperat*, quod idem valet, ac *credit*, iuxta fidei definitionem ab ipso datam ad Hebræos 11. *sperandum substantia rerum*, de secundo, quia videns Romam, vel quidpiam aliud, ipsius absolute existentie nullius, quantumvis fide digni, & quantumvis auctoritate præditi testimonio, ob eius auctoritatem assentitur, potestne assentiri. Tertiò ratione, quia cum assensu claro, & euidenti obiecti, fidei assensus esse non potest.

5. Nihilominus Suarez, & Atriaga loco citato sectione septima, subsectio, secunda, §. ultimo, & bene, Suarez, censent: de eis obiectis visis, ut materia sermonis posse vnus Angeli ad alium, quempiam Angelum locutionem esse: quia hic ob illius iudicium, testimonium, & auctoritatem potest absolute assentiri: quia fides cum euidenti cognitione, etiam intuitiue obiecti eiusdem potest absolute consistere. Id quod de fide Diuina, & nos sæpe docuimus controuersia de fide, & controuersia de incarnatione, atque item de visione beata, vbi Pauli testimonium genuine explicuimus, ne conclusioni nostræ aduersarentur, tametsi eisdem locis, & tomo secundo, Philosphiz, cum assensu euidenti fidei etiam, obiectiue creatæ, ob creaturæ cuiusvis testimonium, & auctoritatem assensum simul consistere non posse, ex motui huius impotentia, & omnimoda minor virtute, & efficacia, ut respectu motui tunc adstantis euidentiæ rei intuitiue visæ, ad assensum moueat: quæ Vasquij nostri profunda, & digna ratio fuit, & si in testimonio; & auctoritate Dei, ob quam fidei actum assentimur reuelatis motuum ex parte fortius, quam in euidentiæ obiecti eiusdem intuitiue visi non animaduerteret, ac proinde ex suo hoc principio, fidei etiam supernaturalis, & diuinæ assensum circa obiectum intuitiue visum, negat. Notant vero, & bene, in sua sententia Suarez, & Atriaga: assensum Angeli audiens præfatis obiectis intuitiue visis ob testimonium Angeli loquentis abstractiue esse, non intuitiue, quia non in se; male vero (& si consequenter) addit Atriaga esse nihilominus assensum cuiusmodi veritatis certæ infallibilis, quia Angeli testimonio nititur, qui non potest mentiri; cuius oppositum contra ipsum ostendimus, ac proinde ex parte veracitatis Angeli testimonium, eiusque innotens assensus est fallibilis; ex parte autem veritatis Angeli loquentis in iudicando non adeo absolute infallibilitatis, eius testimonium est: siquidem, & species proprias obiecti, quod non est, à Deo accipere, ac subinde possit errare, ut Atriaga ex Vasquez fateretur: quo pacto frequenter erroribus à Deo physice causatis, & insulis Demonones torqueri Vasquez asseruit, & forte ex obiectorum & specierum coniunctione

Christoph. de Ortega, de Deo vno, Tom. I. l.

ne, commixtione, & confusione naturaliter obiecti, quod non est, species propriæ intellectui Angelico ingenerari poterunt, ludibriumque erroris pati, quod sensus, & mens nostra pro hoc statu, circa iridis colores sæpe patiuntur.

6. Dicendum nobis est de obiectis præfatis, & aliis quibuscumque Angelis independentem à manifestatiua loquentis voluntate, intuitiue etiam notis, posse esse, eius ad illos, cum enumeratis modis, numero quarto, tum affectiue locutionem. Prior conclusionis pars constat, primo ex inibi dictis. Secundo, quia eis omnibus modis internis nostris meditationibus, & orationibus, quotidie de Deo intuitiue, perfectissime, & comprehensiuè notissimis ipsum alloquimur; ergo præhabita locutionis obiectorum ab aliis cognitio propriæ locutionis præfatis modis alterius ad ipsos de obiectis iisdem, non obest, inde probatur conclusionis nostræ pars secunda, quæ videtur communiori sententiæ Doctorum, & rationi eorum præmissæ, & à nobis confirmatæ, numero quinto, aduersari: re tamen, & eorum menti; & rationi minimè aduersatur, solum enim videntur contendere: non posse esse Angeli locutionem affectiue, ad Angelum alium de obiectis aliis independentem, ab eius locutione intuitiue notis; & præuis (vbi naturalia, & entitatiue proportionata obiecta omnia sunt) ut ob eius auctoritatem; is, ad quem est locutio, eisdem obiectis intuitiue præuis, de quibus ipsi alter loquitur, simul iterum assentiat; fateor tamen Doctores hosce huic locutionis affectiue effectui, in eo, ad quem dirigitur, frequenti, non autem nudæ locutionis essentia, & termino, quem ea possibilem saltem essentialiter respicit, intentos, minus rectè assensum obiectis; de quibus est ad ipsum sermo saltem possibilem terminum essentialem, locutionis vniuersum sumptæ existimasse (quod prima parte conclusionis dissectum est) vel saltem affectiue locutionis. Huius autem impugnatio aptissima secunda partis conclusionis nostræ probatio est: quam sic præsto. Affectiua locutio, neque ex prædicato vniuersali locutionis dicit, esse motuum assensus præstiti, vel præstandi ab eo, cui alius quivis, etiam Angelus, loquitur, obiectis, de quibus est sermo, ut patet ex prima parte conclusionis probata, & ab omnibus necessario admittenda: neque, ex prædicato specialis locutionis, affectiue scilicet: ergo, est motuum, ut is, ad quem loquitur Angelus alter, eisdem obiectis assentiat, esse non possit, ut vidimus, esse tamen potest locutio propriè affectiua. Postrema proximi antecedentis pars probatur. Locutio affectiua, qua affectiua, & ab aliis non affectiuis diuersa, solum addit assensum, & assertionem loquentis manifestatum Angelo, cui loquitur. Hoc autem stat integre, siue iis, quæ loquitur, ob loquentis testimonium, & locutionem eisdem obiectis, & sermonis materie assentiat, nec assentiri possit, siue nec assentiat, affectiua etiam, propria saluatur, absque possibilitate etiam, assensus Angeli, ad quem est sermo, eius obiectis, & materie ob loquentis testimonium.

7. Sed enim, cum locutio omnis essentia sua possibilitatem audiendi in Angelo, ad quem alter loquitur, concernat: atque eius auditio, formaliter cognito obiecti, de quo ad ipsum sermo est, procul dubio sit: explicari, designarique debet cognitio, quam de illis obiectis causare locutione sua, in audiente loquens affectiue absolute possit; quandoquidem assensum, eisdem obiectis causare in illo absolute nequit. Hoc tamen

ab omnibus diluendum est: quia omnes primam partem conclusionis admittunt. Respondeo in primis pro omnibus Angelum, cui alter loquitur, aliquid ex locutione, etiam assertiva de obiectis, de quibus sermo ad ipsum est, denuo posse cognoscere: nempe, ita de illis iudicare loquentem, idque non solum apprehensivum (quod facit ad locutionem foret) sed iudicativum, & assertivum obloquentes testimonium, neque enim iudicium de eis obiectis, quæ intra cordis secreta continentur, & aliorum, quorum cognitio distractione naturali Angeli audientis ad alia potuit deficere, visum intuitivum, imo, nec discursu evidenti ab alio Angelo cognitum obiectum ut nequeat à loquente ad eum cogitandum eique assentiendum præveniri fuerat: sed & de obiectis ipsis secundum se sumptis, nec solum, ut à loquente iudicatis cognitionem apprehensivam, vi locutionis illius potest audiens concipere, ut in prima parte conclusionis de locutione, non assertiva videntur. Cum enim actus sine intellectus, siue voluntatis, locutione, tam assertiva, quam non assertiva, obiecta sua essentialiter respiciant, nequeunt illi per species proprias alterius locutione, physice, siue active, siue exactivæ solum, immixtas eiusmodi actus videre, quin de eorum cogitent obiectis.

8. Tamen subtilius rimandum superest, an cognitio illa, siue apprehensiva audientis cognitio, de obiectis actum loquentis ipsi manifestatorum abstractiva solum sit, an intuitiva. Diximus enim, tom. I. de Deo vno, controu. 2. de scientia, disp. de mediis, in quibus Deus possit, vel seipsum, vel alia obiecta cognoscere, non posse illum aliquid in alio, quantumvis connexo essentialiter cum illo alio, tanquam immediato cognoscere: tum quia Deum cognitio abstractiva (cuiusmodi cognitio aliquid in medio est) dedecet: tum quia in conspectu visionis obiecti, nullam vim medium vllum, ad illius cognitionem in Deo efficiendam habet. Ceterum illud de cognitionis abstractivæ, & in alio imperfectione respectu Dei, quem omnis dedecet imperfectio, viget; secus respectu creaturæ etiam Angeli, quem sapie discursu, & abstractivæ cognitione plura obiecta cognoscere, eisque etiam assenti fierendum cum peritque Doctoribus est. Secundum respectu Dei, cuius apprehensio quavis iudicium est, vim etiam habet non exiguam, ut, quod iudicij de rebus, quas intrinsecus, motu, ut diximus, esse nequit, nec medium, in quo cognitionis sue apprehensivæ de eisdem esse possit. Tercio dici poterat: essentialem connexionem actus loquentis Angeli cum obiecto alteri manifestato, intuitivæ visum, excitare necessario audientem ad apprehendendum, & cogitandum intuitivæ de obiecto illo mediis propriis eius speciebus, quas præhabebat, & quibus ad alia cogitanda totus intentus non videretur: connexio enim solum cogit, ut summum, ut incognito, eius termino cognosci nequeat: quod abstractivæ cognitione, si eius species propriæ non adsint illam cognoscenti, meliusque intuitivæ, si ei adsint species, eiusmodi. Hoc autem in Deo omnia necessario intuitu, impotente ab illius obiecti, pro statu quovis visione cessandi, ac divergendi locum non habet: ac proinde nec rei visæ ab ipso connexio mediis applicativæ, adhuc modo explicato, ad termini scientiam, qua formaliter apprehensio est, rationem habere potest, quam habet respectu angelicæ apprehensionis. Perstatque negativa nostræ Doctrina de scientia Dei, obiecti cuiusvis, in alio, tanquam in medio formali cognitionis.

7. Tertia conclusio, de obiectis omnibus, quæ non nisi per manifestatam voluntatem loquentis intra spheram facultatis intellectivæ, & intellectus naturalis aliorum Angelorum constituuntur, quia ex secretis cordis Angelici sunt, potest Angelus quivis, aliis loqui, tanquam de materia propria sui sermonis, ad ipsos. Conclusio hæc

est expressa omnium Doctorum, nemine excepto, quamvis in assignandis actibus angelicis, qui ad secreta cordis pertinent, discordant; aliis (in quibus Vasquez) excludentibus actus scientiæ de obiectis conclusionum præcedentium, à cordis angelici secretis; aliis vero eos actus etiam ad cordis secreta aduocantibus, quibus nos adsentimur; sed hoc ad conclusionem nostram & communem, de secretis cordis Angelici, quæcumque illa fuerint nihil refert. Probatur, quia obiecta hæc secundum se ad hinc, & inde sumpta, nec solum ut indicata à loquente, cognita intuitivæ visæque ab aliis Angelis, non sunt naturaliter, & independentem ab Angeli loquentis voluntate manifestantia, seu locutione; possunt vero proinde Angeli locutione ipsis innoscere, ab eisque, cum apprehensivæ, tum iudicativæ cognosci abstractivæ ex visione eorum actuum, qui manifestantur, ac essentialiter cum secretis illis cordis angelici, tanquam obiectis, connexis sunt; ergo locutio angelica de illis non est locutio cuius auditio sit impossibilis, ac repugnans absolute. & quæ proinde concernat essentia sua auditionem impossibilem: ergo eiusmodi obiecta secundum se, ac nude sumpta locutionis Angeli cuiusvis ad Angelum, vel Angelos alios materia esse possunt.

CERTAMEN II.

Quibusnam Angelis loqui alius Angelus possit?

1. **R**es præsentis difficultatem effundere in sententia Soarii, & asseclorum, relata quæstione, cert. 5. conati aliqui sunt, ac subinde in nostris quatenus cert. 6. conclus. 3. docuimus voluntatem manifestatam, seu locutionem Angeli physice active propriam specierum, eumque, tum iudicij, quod loquens de rebus, de quibus loquitur, habet, vultque aliis Angelis manifestare, productivam esse: sicque illos physice, ut ipsam audiant excitare. Id autem impugnat, quia inferior Angelus in superiore nequit species physice produceret, quod cessat prius, si voluntati illi manifestativæ, physicam solum exactionem, earum specierum à Deo solum producendarum, concedamus, non autem activitatem, ut dicebamus citato cert. 6. conclus. 1. verum neque activitate physica præfatarum specierum voluntati manifestativæ concessa, iuxta à nobis dicta, vim habet, ratio tacta, cum in causa efficiente aequalitas, vel excessus entitativus respectu subiecti recepturi effectum non requiratur: ut patet in phantasmatibus corporeis, à quibus spiritalis animus, & intellectus noster species spiritalium sensibilibus obiectorum recipit. Quod si dicatur: phantasmata corporea eam vim ad eas spirituales species active in animam, & intellectum inducendas non habere, nisi spiritali intellectu agente iuvetur: id quidem ratione speciei spiritalis inducendæ, qui effectus est, inter quem, & causam proportionem entitativam requiritur, necessarium fuit, non autem ratione animæ, & intellectus, qua possibilis, seu possibilis est, ac pure eas species recepturi, quamquam, ut bene Soarius, & Arriaga, citat. sect. 7. subiect. 1. num. 40. §. Adde pro secunda, eodem modo dici possit, activitatem physicam obiectorum alteri manifestandorum inadæquatam esse, acque eius intellectui necessario complendam, & inuandam, & si proportio entitativa inter agens, & subiectum receptivum effectus requiretur: neque enim cuiusvis partialis, & inadæquati principij activi cum subiecto recepturo requiri potest, sed cum